

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ДІАЛОГ:
МОЛОДЬ. НАУКА. ІННОВАЦІЇ**

ЗАПОРІЖЖЯ, 17 КВІТНЯ 2026 РОКУ

УДК 378.013.32:001.891(477)(062.552)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
(протокол №15 від 13.05.2026 р.)*

Редакційна колегія:

Фалько Н.М. – докторка психологічних наук, професорка;

Глебова Н.І. – докторка соціологічних наук, професорка;

Полякова Л.І. – кандидатка історичних наук, доцентка;

Гузь Н.В. – кандидатка психологічних наук, доцентка;

Муртазієв Е.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Подорожний С.М. – кандидат біологічних наук, доцент;

Проценко А.А. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Сіроштан Т.В. – кандидатка філологічних наук, доцентка;

Белов О.Р. – голова студентської ради університету;

Кірова Д.О. – перша заступниця голови студентської ради університету.

Міждисциплінарний діалог: Молодь. Наука. Інновації : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 17 квітня 2026 р.). – Запоріжжя: Видавництво МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2026. – 721 с.

У збірнику оприлюднено матеріали учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Міждисциплінарний діалог: Молодь. Наука. Інновації», яка відбулася у змішаному форматі 17 квітня 2026 р. у м. Запоріжжі на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

У матеріалах конференції збережено орфографію та пунктуацію авторів. За достовірність та оригінальність матеріалу відповідальність покладається на авторів.

ISBN 978-617-7346-97-4

© Авторський колектив, 2026

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ №1. GLOBAL REMOTE: АРХІТЕКТУРА ЦИФРОВОЇ СВОБОДИ	12
<i>Андрієць Б., Чорна А.</i> Автоматизація відновлення еталонного стану робочих станцій студентів після завершення занять	12
<i>Каркоцький І.</i> Вправи для формування у бакалаврів з професійної освіти навичок розроблення системи оцінювання навчальних тренінгів	16
<i>Карнауха С.</i> Формування у бакалаврів професійної освіти навичок говоріння англійською мовою шляхом моделювання професійних ситуацій з використанням відеоконференцій.....	20
<i>Кравченко Н., Круглик В.</i> Порівняльний аналіз платформ для створення e-portfolio (Google Sites, Wix, Canva, Padlet, Genially) – переваги на недоліки для вчителя-філолога.....	25
<i>Крижановська В., Ібрагімова Л.</i> Огляд веб-сайтів для навчання веб-розробки.....	31
<i>Руднєва В.</i> Імерсивні та гейміфіковані системи як інструмент цифрової свободи	36
<i>Рудомьоткін Є., Круглик В.</i> Проектування системи цифрових освітніх ресурсів з навчальної дисципліни «Управління якістю професійної освіти»	40
<i>Серафимова Т., Устюгова Г.</i> Формування графічних компетентностей учнів закладів професійно-технічної освіти технічного профілю засобами мобільного додатку Autodesk AutoCAD	45
<i>Устюгова Г.</i> Візуальні навчальні матеріали у цифровому освітньому середовищі: відповідь на сучасні виклики професійної підготовки педагогів...	50
<i>Шендецький А., Устюгова Г.</i> Відкриті освітні курси як засіб забезпечення доступності професійно-технічної освіти в цифровому середовищі	55
СЕКЦІЯ №2. ЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ, ТРЕНДИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ	60
<i>Подаков Є.</i> Безбар'єрне середовище як передумова сталого розвитку туризму в Україні: інклюзивні рішення в готельному бізнесі.....	60
СЕКЦІЯ №3. ЛІДЕРСТВО, УПРАВЛІНСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ В БІЗНЕСІ	65
<i>Белов О., Муртазієв Е.</i> Органи студентського самоврядування як інструмент ефективного менеджменту в університеті	65
<i>Забаренко Є., Осипенко С.</i> Трансформація управління закладом освіти в умовах децентралізації	69
<i>Зарецький Р., Намлієва Н.</i> Дослідження системи розвитку персоналу в умовах стратегічного управління підприємством.....	73
<i>Макуха Д., Щєбликіна З.</i> HR-маркетинг як інструмент формування бренду роботодавця	76
<i>Маліновська А., Гончарова О.</i> Трансформація зворотного зв'язку в контексті цифровізації формувального оцінювання при вивченні іноземних мов.....	80

<i>Прогонюк Л.</i> Формування лідерських якостей студентської молоді в умовах цифрової трансформації освіти	84
<i>Рибалко М., Чорна А.</i> Огляд платформи Magic School AI: призначення та основні функції	89
<i>Сухомлінова А.</i> Неформальна освіта як драйвер розвитку лідерських компетентностей молоді в умовах цифрової трансформації	93
<i>Фалько О.</i> Формування готовності бакалаврів професійної освіти (цифрові технології) до застосування технологій навчання у співробітництві	97
СЕКЦІЯ №4. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА МАТЕМАТИКА	101
<i>Братченко А.</i> Мікро-PBL: механізм відновлення математичних компетентностей здобувачів базової загальної середньої освіти	101
<i>Дерік Л., Черкашина К.</i> Ігрові технології як засіб зниження математичної тривожності молодших школярів	105
<i>Родін О., Баранцова І.</i> Використання технології мозкового штурму для розвитку навичок іншомовного говоріння старшокласників	110
<i>Терменжи О., Кожевникова А.</i> Безпечне та відповідальне використання штучного інтелекту в освіті: педагогічний дизайн вибіркової дисципліни	114
СЕКЦІЯ №5. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ТА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ: ДОСВІД, ПРАКТИКА, ІННОВАЦІЇ	120
<i>Колісниченко Н., Таран К.</i> Особливості соціально-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами: виклики сучасної інклюзії	120
<i>Бочелюк В.</i> Соціально-психологічний супровід особистості в умовах сучасних соціальних змін	126
<i>Винничук С., Янкович О.</i> Особливості формування рефлексивної компетентності майбутніх учителів початкової школи засобами тренінгу	131
<i>Гончарова О.</i> Розвиток критичного мислення майбутніх учителів початкової школи під час їх навчання в закладах вищої освіти	137
<i>Григор'єва Я., Білецька М.</i> Виховний потенціал української народної казки у процесі формування морально-етичних цінностей молодших школярів	140
<i>Дем'янова А., Батарейна І.</i> Вплив культурно-мистецького середовища на особистісний розвиток через соціально-педагогічний супровід	143
<i>Іванюк С., Мога М.</i> Роль основних рухів у формуванні цілісної практичної системи в дітей із загальним недорозвитком мовлення	147
<i>Карімова Н., Кожевникова А.</i> Музика, рух і слово: логоритміка у формуванні мовлення дітей молодшого шкільного віку	151
<i>Кириленко А., Доброходова О.</i> Геодезія як простір професійного становлення особистості: соціально-педагогічний аспект	156
<i>Кірова Д., Атрошенко Т.</i> Булінг у підлітковому середовищі: причини, прояви та профілактика засобами арттерапії	160
<i>Коваль А., Черкашина К.</i> Формування емоційного інтелекту молодших школярів як складова соціально-педагогічного супроводу особистості	165

<i>Лопатіна Є., Нижник Т.</i> Інноваційний та творчий підхід у вихованні дітей дошкільного віку (на прикладі польського закладу освіти «Radosne Brzda»).....	169
<i>Местанко О., Батарейна І.</i> Соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб	174
<i>Митяй Б., Воровка М.</i> Рефлексивні практики як засіб професійного розвитку студентів	178
<i>Озерян Т., Астремська І.</i> Особливості самооцінки у дітей молодшого шкільного віку	183
<i>Переверзева О.</i> Соціально-педагогічний супровід особистості в освітньому та культурно-мистецькому просторі.....	186
<i>Польщак А., Шевченко Ю.</i> Використання елементів соціально-емоційного навчання в логопедичних заняттях при роботі з казкою	191
<i>Сахацька О., Коноваленко Т.</i> Інтеграція соціально-емоційного навчання (СЕН) та медіаграмотності в освітній простір: теоретико-методологічний аспект	194
<i>Тараненко В., Кучманіч І.</i> Науково-теоретичні підходи до вивчення подружніх конфліктів: причини виникнення та психологічні наслідки.....	199
<i>Чернцова Н., Пухтіна Н.</i> Негативні прояви поведінки дітей дошкільного віку: причини та шляхи корекції.....	203
<i>Чуб А., Кожевникова А.</i> Педагогіка партнерства у процесі підготовки викладача-стажиста до здійснення патріотичного виховання.....	207
<i>Шершньова О.</i> Мова як чинник національної безпеки та культурної політики	211
СЕКЦІЯ №6. ФІЗИЧНЕ І МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН: АДАПТАЦІЯ, ІННОВАЦІЇ, РОЗВИТОК	216
<i>Бабенко О., Астремська І.</i> Психологічні механізми осмислення травматичного досвіду дорослих у процесі роботи з метафоричними асоціативними картами.....	216
<i>Бессараб О., Варіна Г.</i> Психологічні чинники формування життєстійкості у ветеранів бойових дій	221
<i>Бєлікова Г., Варіна Г.</i> Психологічні особливості соціальної адаптації дітей з розладами аутистичного спектра в умовах реабілітаційного центру	224
<i>Бойко К., Кириєнко О.</i> Використання цифрових технологій у процесі фізичного виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти	230
<i>Будулуца Г., Кучманіч І.</i> Теоретико-методологічні аспекти адаптації фахівців служби зайнятості до сучасних умов обслуговування населення.....	233
<i>Бура В., Шевченко С.</i> Вплив постійної багатозадачності на когнітивну стійкість спеціалістів у сфері "людина-людина".....	238
<i>Буц М., Зарицька В.</i> Феномен «нормативних» страхів у дошкільному віці: функціональне значення та критерії диференціації від патологічних проявів.	242
<i>Висоцький М., Вакал Ю.</i> Патофізіологічні процеси при запальних захворюваннях пародонту	247

Вороняк Н., Остополец І. Адаптаційний потенціал жінок, які мігрували в Латвію	252
Гасенко О., Астремська І. Психосоціальна підтримка через творчість: шлях від екзистенційної порожнечі до резильєнтності	257
Грицаєнко О., Зарицька В. Роль професійної ідентичності у відновленні після бойового досвіду	261
Дуванов Д., Вакал Ю. Вікові особливості та варіабельність інтервалу QTc за даними 24-годинного холтера у жінок старших вікових категорій	264
Зигало Є., Остополец І. Психологічний потенціал музикотерапії у подоланні негативних емоційних станів у старшому шкільному віці	269
Йордек Є., Варіна Г. Багаторівнева диференційна діагностика фантомного болю у бійців в гострий період після ампутації: клініко-психологічний підхід.....	273
Кабірова Н., Остополец І. Теоретико-методологічні засади психодіагностики індивідуально-психологічних властивостей підлітків у контексті професійного самовизначення.....	277
Коваль Д., Малуєв М., Непша О. Літотерапія як природний засіб підтримки фізичного і ментального здоров'я людини.....	282
Колєсніченко К., Астремська І. Уявлення про розподіл сімейних ролей як передумова виникнення сімейних конфліктів молодого подружжя	285
Кореновська А., Баженов О. Психотерапевтична техніка для інтероцептивного самоприйняття молодих жінок за методом фокусування ...	288
Кравченко Р., Олійник І. Цифрові технології у моніторингу фізичного стану волейболістів як засіб запобігання травматизму в умовах глобальних змін....	293
Кульчинська К., Душка А. Копінг-ресурси та стратегії подолання хронічного стресу в родинах, які виховують дітей з особливими освітніми потребами	298
Кучеренко Н. Інноваційні цифрові технології у психологічному відновленні військовослужбовців після участі в бойових діях.....	304
Ланской А., Вакал Ю. Перспективи використання Wearables-пристроїв для верифікації фізіологічної десенсибілізації у ветеранів та цивільних осіб	309
Мельникова О., Христова Т. Інтегрований підхід до фізичного виховання дівчат старшого шкільного віку з надлишковою масою тіла	314
Островецька Ю., Остополец І. Особливості психокорекційної роботи клінічного психолога з психосоматичними пацієнтами з хронічними болями	317
Пащенко А., Кирієнко О. Формування здоров'язберезувальної компетентності учнів в умовах змішаного та дистанційного навчання	322
Рослякова В., Шатохін Д., Фалько Н. Психолого-педагогічні детермінанти формування здорового способу життя старшокласників в умовах воєнного стану та цифровізації освіти	326
Сінаков С., Полтавець Р., Новицький В., Непша О. Українські народні рухливі ігри як засіб фізичного та національно-патріотичного виховання молодших школярів	330

Стеценко С., Косенко Р., Куц Ю. Нейрогуморальні механізми взаємозв'язку між вегетативною дисфункцією, дефіцитом сну та адаптаційними можливостями	334
Сулейманова С., Астремська І. Парадигма емоційного інтелекту в сучасній психології	338
Терлецька М., Астремська І. Особливості соціально-психологічної адаптації українців під час вимушеної міграції	345
Тимар М., Олійник І. Психофізіологічні чинники мотивації старшокласників до занять фізичною культурою	349
Умерова Н., Остополець І. Психологічні механізми детермінації розвитку особистості ранніми ментальними патернами	353
Устюгова Я., Прокоф'єва О. Шкільне середовище як ресурс психологічної підтримки підлітків та формування їхньої Я-концепції в умовах воєнного стану.....	357
Федорчак С., Астремська І. Психологічні особливості переживання розлучення жінками.....	361
Харченко С., Олійник І. Роль фізичної культури в житті учнів середніх шкільних класів (5–9) в умовах війни.....	366
Цуканова К., Варіна Г. Психологічні умови ефективності позитивної психотерапії та арттерапії у процесі психологічної реабілітації особистості ..	369
Шайда О. Особливості підготовки майбутніх педагогів у період дистанційного навчання	374
Шаповалова І., Кучманіч І. Розвиток емоційної сфери дітей дошкільного віку	378
Шереметьєва А. Фізична активність як засіб покращення психічного здоров'я учнів.....	382
СЕКЦІЯ №7. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ НАУК.....	385
Бєлов О., Скребовська С. Впровадження європейських стандартів у військове право України.....	385
Бєляєв А., Камишова Т. Офіційна та фанатська локалізація відеоігор: конфлікт перекладацьких стратегій (на матеріалі Baldur's Gate 3)	390
Вільхова Р., Шевченко С. Дослідження впливу стилів прив'язаності на рівень задоволеності стосунками у молоді.....	395
Воробйова О., Батарейна І. Запобігання домашньому насильству щодо людей похилого віку	400
Голуб О., Глазкова І. Імплементация практик соціально-емоційного навчання в освітній процес в умовах глобальних змін	405
Голуб О., Маслова А. Сучасні методичні підходи до формування ціннісних орієнтирів учнівської молоді	409
Горбова О. Етнокультурне розмаїття як чинник європейської ідентичності Північно-Західного Приазов'я (кінець XVIII – середина XIX ст.)	413
Гречуха А., Маслова А. Можливості та виклики використання штучного інтелекту у навчанні іншомовної лексики старшокласників.....	418

<i>Гришина В., Жигоренко І.</i> Прислів'я та приказки: до проблеми визначення	423
<i>Денисенко Т., Полякова Л.</i> Інтеграція елементів козацької педагогіки у сучасний процес національно-патріотичного виховання учнів	428
<i>Дерік Л., Жигоренко І.</i> Формування навичок письма на заняттях з німецької мови	435
<i>Дем'янова О., Камишова Т.</i> Лінгвостилістичні особливості політичних промов.....	440
<i>Доновська М., Крилова А.</i> Морські походи запорізьких козаків	444
<i>Зенкін М., Галь Б.</i> Проблема державності в науковій спадщині В. Липинського	448
<i>Кадуліна І., Камишова Т.</i> Прагматичні аспекти перекладу текстів Європейського Союзу. Юридичний переклад.....	453
<i>Кардашова О., Маслова А.</i> Персоналізація навчання англomовного говоріння за допомогою штучного інтелекту.....	456
<i>Маслова М., Маслова А.</i> Ціннісно-смилова сфера особистості старшокласників: особливості та фактори формування	460
<i>Маслова О., Бурцева О.</i> Профілактичні заходи щодо адиктивної поведінки підлітків	464
<i>Міщенко А., Ситник О.</i> Щодо питання про ідентифікацію Черняхівської археологічної культури як готської	467
<i>Недвіга В., Помазан Д.</i> Формування київського політичного центру у IX–XI ст.: процес консолідації влади.....	471
<i>Остафійчук О., Кучманіч І.</i> Взаємозв'язок Я-концепції та комунікативної успішності особистості.....	475
<i>Панчук С., Астремська І.</i> Психологічні аспекти інтраперсональних конфліктів у діяльності соціальних працівників.....	479
<i>Перкіна А., Хоменко Н.</i> Цифрові технології як засіб організації самостійної роботи учнів під час вивчення англійської мови	484
<i>Поповська К., Маслова А.</i> Використання елементів гейміфікації на уроках англійської мови в старшій школі.....	487
<i>Прудіус О., Помазан Д.</i> «Весна народів» як фактор активізації національного руху в Галичині у XIX столітті	491
<i>Прус В., Помазан Д.</i> Порівняльний аналіз діяльності закладів вищої освіти в Україні та Польщі у сфері громадянської освіти	495
<i>Сечіна Т., Нищета В.</i> Виразальні мовні засоби в шкільній мовній освіті як філологічні одиниці	498
<i>Слепченко В., Бунчук О.</i> Психолого-педагогічні аспекти подолання комунікативних бар'єрів у міжкультурній взаємодії.....	503
<i>Стародуб А., Камишова Т.</i> Класифікація метафор у перекладній літературі (на матеріалі роману «Незримо життя Адді Лярю» В. Е. Шваб).....	507
<i>Степаненко К., Маслова А.</i> Ефективність використання цифрових освітніх платформ для розвитку англomовного говоріння старшокласників	511

<i>Тахтарова М., Маслова А.</i> Сучасні лінгводидактичні підходи до формування англомовної лексичної компетентності старшокласників ЗЗСО .	516
<i>Удовиченко А., Помазан Д.</i> Еволюція адміністративної системи київської держави: від племінних об'єднань до удільних князівств	521
<i>Федюніна О.</i> Організація педагогічного експерименту з формування європейських цінностей у системі філологічної освіти	524
<i>Черченко В., Жигоренко І.</i> Біблеїзми у сучасних німецькомовних медіа	527
<i>Чорномурко Є., Галь Б.</i> Усна історія російсько-української війни	532
<i>Шевченко В., Шкода Н.</i> Компроміс 1867 року в австрійській імперії: формування дуалістичної монархії	537
<i>Шевченко Г., Крилова А.</i> Берестейська унія: між сходом і заходом	540
<i>Андутуретс N.</i> Psychological and philosophical foundations of personal support in the educational space under conditions of existential uncertainty	546
СЕКЦІЯ №8. СТАЛИЙ РОЗВИТОК І ПРИРОДНИЧІ НАУКИ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ	549
<i>Вакуленко М., Дефорж Г., Дефорж Г.</i> Роль екологічних молодіжних організацій при викладанні теми «Сталий розвиток та раціональне природокористування» в шкільному курсі «Біологія і екологія»	549
<i>Варава М., Дуда Є.</i> Порівняльне обчислення пружних сталей та модуля Юнга методом молекулярної динаміки з використанням різних потенціалів міжатомної взаємодії	553
<i>Давидюк А., Солоненко А.</i> Біохімічні механізми мобілізації фосфору фосфат-розчинювальними мікроорганізмами та арбускулярними мікоризними грибами: сучасний стан та перспективи	558
<i>Демешко А., Миргородська О., Дюжиова Т.</i> Музейна педагогіка, як засіб навчання у напрямках природничих наук здобувачів середньої освіти	562
<i>Дроздов І., Заранко О., Сидоренко А.</i> Особливості інтеграції громадянської науки у дослідження біорізноманіття як інструмент сталого розвитку	567
<i>Кондратенко І., Романенко Т., Ковальчук О.</i> Вплив варіантів SARS-CoV-2 на рівень смертності та підходи до профілактики COVID-19	571
<i>Лаврунова І., Ковальчук О.</i> Клініко-біохімічні показники крові при різних типах інфаркту міокарда	575
<i>Мандебура С., Браславська О.</i> Формування географічної компетентності учнів засобами картографічної підготовки	579
<i>Подплетьонна О., Ковальчук О.</i> Імунологічні аспекти взаємодії вірусу Епштейна–Барр з організмом імунокомпетентних осіб	584
<i>Радійчук К., Горлов П.</i> Дослідження біохімічної мінливості у генотипів амаранту різного походження	587
<i>Ручій В., Тутова Г.</i> Оцінка впливу морфологічних та функціональних параметрів заплавної водойми на структуру і видове різноманіття макрофітів	590
<i>Стоєв М., Сидоренко А.</i> Антропогенні чинники деградації рослинності та компенсаторні заходи її відновлення (на прикладі Ботіївської ВЕС)	593
<i>Ступніков Д., Ковальчук О.</i> Визначення кінетики аутоокислення гемоглобіну	598

Сухомлінова Ю. Гейміфікація та мобільні додатки у дистанційному навчанні хімії як засіб популяризації екологічних цінностей	602
Ткаченко В., Подорожній С. Роль рослинних угруповань у формуванні екологічного каркасу Солом'янського району, міста Києва.....	606
Фролов С., Романенко Т., Ковальчук О. Сучасні лабораторні методи дослідження менінгіту	611
Шевчук М., Бессараб А., Ковальчук О. Функціональні властивості шкіри та біохімічні показники, що характеризують метаболічні процеси	615
Яценко Б., Торяник В. Зустрічальність підвидів <i>Demodex spp.</i> у дерматологічних пацієнтів різної статі.....	619
Poliakova A. <i>Cannabis sativa</i> L. As a tool for sustainable development: biochemical, ecological, and applied perspectives	623
Lavriva V., Hryhorashchenko V. Scientific and research work in chemistry lessons.....	627
СЕКЦІЯ №9. ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ У ЧАСИ КРИЗИ: АДАПТАЦІЯ, ВІДНОВЛЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	633
Берлименко А., Левада О. Методичні підходи до формування уявлень про глобальні проблеми людства у шкільному курсі географії	633
Бєлов О., Непша О. Формування національної ідентичності студентів засобами географічного краєзнавства.....	638
Бельчев Р., Мешальников І., Зав'ялова Т. Антропогенна трансформація процесів ґрунтоутворення: виклики, наслідки та напрями оптимізації землекористування.....	642
Бородай М., Арсененко І. Дидактичний потенціал наочних методів викладання у шкільному курсі географії: компетентністний підхід до вивчення розділу «Природа материків» у 7 класі.....	645
Вінніченко О., Цапенко М., Непша О. Сталактитова печера «Дружба» як геологічна пам'ятка природи місцевого значення Тячівського району Закарпатської області.....	651
Врублевська Г., Арсененко І., Донець І. Рекреаційний туризм України в умовах криз: просторово-адаптивні механізми сталого розвитку	655
Гарбарець Е., Браславська О. Стратегії адаптації та напрями розвитку географії і туризму в умовах глобальних кризових викликів.....	661
Дорошко Г., Сапога Л. Роль і значення екскурсій в природу в екологічному вихованні учнів у шкільному курсі географії в умовах НУШ.....	665
Ільченко С., Прохорова Л. Соціально-економічні наслідки великих географічних відкриттів.....	669
Коваль Д., Непша О. Національні природні парки закарпатської області.....	673
Коваль С., Прохорова Л. Передумови та наслідки морської експансії Португалії та Іспанії у XV-XVI ст.....	676
Лисенко І., Арсененко І., Донець І. Резильєнтність як парадигма трансформації туристичних систем в умовах локальних конфліктів: географічний та соціально-економічний вимір.....	680

<i>Молявко Т., Гришко С.</i> Дидактична гра як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках географії.....	687
<i>Полякова А., Арсененко І.</i> Туристична політика резильєнтності туристичних систем: порівняльний аналіз Швейцарії та України.....	692
<i>Романюта Д., Найда В., Арсененко І.</i> Стратегічний розвитку туризму України в умовах глобальних і національних криз: інституційно-економічні детермінанти та імперативи стійкості.....	699
<i>Хомотюк Ю., Кирейко О., Донець І.</i> Інноваційні підходи до вивчення розділу «Населення України і світу» у шкільному курсі географії: компетентнісно-діяльнісна модель в умовах сучасних демографічних викликів.....	704
<i>Хомотюк Ю., Арсененко І., Донець І.</i> Екологічний туризм як педагогічна технологія та освітньо-інноваційний ресурс сталого розвитку географічної освіти.....	711
<i>Яковенко О., Браславська О.</i> Шкільний туризм і краєзнавство як чинники відновлення регіональної ідентичності в умовах соціальної кризи.....	717

Шершньова Олена Володимирівна
асистентка кафедри початкової і спеціальної освіти
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, Україна

МОВА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

Мова є не лише засобом комунікації, а й фундаментальним елементом культурної ідентичності народу. У сучасних умовах вона набуває стратегічного значення, виступаючи важливим чинником національної безпеки. Це особливо актуально для України, де мовне питання тісно пов'язане з історичними процесами, політичними трансформаціями та інформаційною війною. Мова була, є і залишається наріжним каменем національної єдності. Рідна українська мова виступає запорукою збереження українського етносу, що має визначальне значення для формування колективної свідомості та духовної єдності суспільства. У цьому контексті етнос постає як основа нації, адже без сформованої національної спільноти неможливе існування сильної держави.

Водночас мова є не лише культурним, а й вагомим політичним чинником, що впливає на суспільні настрої, ідентифікаційні процеси та політичні орієнтації громадян. У цьому аспекті особливу роль відіграють медіа, які через мовні стратегії формують інформаційний порядок денний, транслюють цінності та впливають на масову свідомість.

В умовах стрімких суспільних змін і трансформації ціннісних орієнтирів мовний фактор набуває нових функцій. Соціологічні дослідження аналітичних центрів засвідчують, що мова споживання інформації корелює з політичною поведінкою громадян, рівнем довіри до державних інституцій та медіа, а також із самоідентифікацією особистості.

Відтак мовні стратегії українських медіа стають важливим інструментом формування національної ідентичності, зміцнення інформаційної безпеки та забезпечення культурного суверенітету держави в умовах глобалізації.

У процесі розбудови України як суверенної держави, утвердження її на міжнародній арені та поглиблення демократичних перетворень особливої актуальності набуває питання функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя. Інтеграція державної мови в публічний простір є не лише культурним, а й стратегічним завданням, що безпосередньо пов'язане з національною безпекою.

Важливою вимогою сьогодення є зміцнення позицій української мови в офіційно-діловому спілкуванні. Йдеться про її повноцінне використання у сфері державного управління, зокрема в документації, законодавчих актах, адміністративній діяльності та діловому листуванні. Офіційно-діловий стиль забезпечує функціонування суспільства на інституційному рівні, а отже, його мовна уніфікація є передумовою ефективного державотворення.

Мова виступає одним із ключових елементів національної безпеки, оскільки формує інформаційний простір держави та визначає характер суспільної комунікації. В умовах гібридних загроз та інформаційної війни мовний чинник стає важливим інструментом протидії зовнішньому впливу. Розвиток україномовного медіапростору сприяє зміцненню інформаційної стійкості, формує довіру до національних джерел інформації та зменшує залежність від іноземного контенту.

Національна ідентичність формується через сукупність таких чинників, як історична пам'ять, культурні традиції, символи та мова. Саме мова виступає носієм культурних кодів і світоглядних орієнтирів, забезпечуючи спадкоємність поколінь. Її витіснення або маргіналізація призводить до послаблення суспільної єдності та створює передумови для асиміляційних процесів.

В українських реаліях мовне питання набуває особливого значення в контексті зовнішньої агресії та внутрішніх трансформацій. Поширення української мови є чинником консолідації суспільства, формування національної свідомості та зміцнення державності.

Національна мова, поряд із територією, історичною пам'яттю та культурними традиціями, визначає існування нації. Водночас історичний досвід

засвідчує, що домінування чужої мови часто виступало інструментом асиміляції та послаблення національної ідентичності. У цьому контексті мовні розбіжності можуть відображати не лише комунікативні відмінності, а й різні світоглядні та цивілізаційні орієнтації.

Важливим аспектом є також взаємозв'язок мови та громадянської свідомості. Використання державної мови у публічному просторі сприяє зміцненню національної ідентичності, соціальної згуртованості та відчуття приналежності до держави. Водночас мовна дезінтеграція може ускладнювати процес формування єдиного суспільного простору та створювати підґрунтя для маніпуляцій громадською думкою.

До ключових чинників національної безпеки належать інформаційний, освітній, науковий, культурний, релігійний та мовний. Мовний компонент займає особливе місце, оскільки пронизує всі інші сфери: інформаційний простір функціонує через мовні засоби, освіта і наука базуються на використанні державної мови, а культура безпосередньо репрезентується через мовні форми – у літературі, мистецтві, фольклорі. Таким чином, мовний чинник виступає системоутворюючим елементом у забезпеченні національної безпеки, реалізації культурної політики та формуванні національної ідентичності. Його послідовне утвердження в усіх сферах суспільного життя є необхідною умовою зміцнення української державності в умовах глобалізації.

Мова є потужним інструментом формування національної ідентичності, забезпечення інформаційної безпеки та реалізації культурної політики держави. У сучасних умовах її значення істотно зростає, особливо для країн, що перебувають під впливом зовнішніх загроз і змушені протидіяти інформаційній агресії. У цьому контексті мова виконує не лише комунікативну, а й стратегічну функцію, впливаючи на суспільну свідомість, ціннісні орієнтації та політичну поведінку громадян.

Для України розвиток і всебічна підтримка української мови є не лише культурним пріоритетом, а й важливим елементом державної політики. Послідовне впровадження ефективної мовної стратегії сприятиме зміцненню

державності, посиленню соціальної згуртованості та підвищенню стійкості суспільства до зовнішніх і внутрішніх викликів.

Водночас відсутність або недостатня ефективність правових і інституційних механізмів утвердження української мови як державної може гальмувати процеси національної інтеграції та консолідації суспільства. Це створює передумови для фрагментації інформаційного простору, послаблення соціального партнерства та ускладнює реалізацію національної державності.

Натомість наявність дієвої мовної політики, підкріпленої чіткими нормативно-правовими інструментами, здатна прискорити процеси державотворення, підвищити рівень суспільної довіри та сприяти формуванню єдиного національного простору. У цьому процесі важливу роль відіграють медіа, освіта, культура та державні інституції, які забезпечують функціонування мови в усіх сферах суспільного життя.

Варто також наголосити, що мова може виступати як засобом консолідації, так і інструментом впливу та маніпуляції. У сучасних гібридних конфліктах мовний фактор нерідко використовується як елемент інформаційної боротьби, спрямованої на трансформацію ідентичності та світогляду населення. Саме тому зміцнення позицій державної мови є важливим аспектом захисту інформаційного суверенітету.

Таким чином, мова функціонує як ключовий компонент у процесі розбудови національної держави, впливаючи на формування індивідуальної та колективної ідентичності. Її розвиток і підтримка є необхідною умовою забезпечення національної безпеки, стабільності та сталого розвитку українського суспільства в умовах глобалізації.

Список використаних джерел:

1. Кресіна І. О. Українська національна ідентичність: теорія і практика. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. 288 с.
2. Масенко Л. Т. Українська мова як фактор національної безпеки. Наукові записки НаУКМА. Мова і суспільство. 2016. Випуск 2. С. 5–15.

3. Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава»: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія від 17.07.2019 № 596-р.
4. Ткаченко О. Б. Українська мова і мовне життя світу. Київ : Спалах, 2004. 272 с.
5. Чеховська М. М., Шлапаченко В. М. Мова як чинник національної безпеки. Держава та регіони. Серія: Право. 2018. № 3 (61). С. 39–46.

Наукове видання
Міждисциплінарний діалог: Молодь. Наука. Інновації: збірник матеріалів
II Міжнародної науково-практичної конференції
(Запоріжжя, 17 квітня 2026 р.)

Редакційна колегія:

Фалько Н.М. – докторка психологічних наук, професорка;

Глебова Н.І. – докторка соціологічних наук, професорка;

Полякова Л.І. – кандидатка історичних наук, доцентка;

Гузь Н.В. – кандидатка психологічних наук, доцентка;

Муртазієв Е.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Подорожний С.М. – кандидат біологічних наук, доцент;

Проценко А.А. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Сіроштан Т.В. – кандидатка філологічних наук, доцентка;

Бєлов О.Р. – голова студентської ради університету;

Кірова Д.О. – перша заступниця голови студентської ради університету.

Технічні редактори: Бєлов Олександр, Кірова Дар'я

вул. Наукового містечка, 59, м. Запоріжжя, Запорізька область,
Україна, 69000
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького